

Øst-Timor

Norges engasjement på Øst-Timor har holdt seg stabil siden selvstendigheten i 2002. I 2007 etablerte Norge en ambassadeseksjon i landet underlagt ambassaden i Indonesia.

Styresett

§ Gjennom Verdensbanken ga Norge budsjettstøtte samt penger til å styrke finansforvaltningen. Budsjettstøtten har vært viktig for gjennomføringen av landets nasjonale utviklingsstrategi, men blir ikke videreført. Gjennom FN støttet Norge oppbygging av justissektoren, styrking av parlamentet og et nasjonalt program for å fremme barn og unges rettigheter. En desentraliseringsplan kom også på plass.

Olje og energi

Øst-Timor er den største mottakeren av bistand fra Olje for utvikling-programmet. Norge finansierte i 2007 en rekke rådgivere relatert til sektoren, bla. innen oljebeskatning, investering, kapitalforvaltning, geologi og forhandlingsrett. Forhandlingene om en ny femårig fase av samarbeidet ble igangsatt for undertegnelse 2008. Norge er også en sentral giver på vannkraft og strømforsy-

ning. Byggingen av demninger og generatorhus til Øst-Timors første vannkraftverk i Gariuai ble påbegynt og i stor grad ferdigstilt. Dette har gitt arbeid til over 1.200 timoresere. 820 gatelys ble satt opp i hovedstaden Dili og den resterende reparasjonen av ødelagte forhåndsbetalingsmålere ble ferdig.

Fred og forsoning

Norge har gjennom Flykninghjelpen bidratt med midler for å hjelpe internt fordrevne etter krisen i 2006. Midlene har blant annet blitt brukt til bygging av midlertidige hus til internt fordrevne og bedring av forholdene inne i selve flykningeleirene. Norge har også støttet et antivoldsprosjekt i regi av den katolske kirken. Spesialutsending Gunnar Stålsetts engasjement har vært en viktig del av arbeidet med forsoning etter krisen i 2006.

Kvinner og likestilling

Styrking av kvinners politiske deltakelse ble støttet gjennom et program i regi av FNs kvinneorganisasjon UNIFEM. Det bidro til at et økt antall kvinner deltok i valgkampen og stilte som kandidater.

Fakta

Anslått folketall (2006): 1,0 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 840 USD (MUL)
Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 2,6%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 32%, industri 13%, tjenester 55%
Underernæring blant barn under 5 år (2003): 46%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005: 0,514. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes for å ha et middels velferdsnivå.
Barnedødelighet per 1000 (2006): 55
Endring 2000-2005: -47
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 3,8
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): Ikke tilgjengelig
Barn i barneskolen (2005): 68,1%
Analfabeter, 15-24 år (2004): Ikke tilgjengelig
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005) i barneskole(primær)/ ungdomsskole og videregående skole (sekundær)/høyere (tertiær): 92/100/ Ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2008): 29%
Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): Ikke tilgjengelig
Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 7,3%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 62%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): Ikke tilgjengelig
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,6
Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): Ikke tilgjengelig
Bistandsnivå per innbygger (2005): 189 USD
Bistand som andel av BNI: 33,5%

Bilateral bistand¹ til Øst-Timor fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	26 477	33,6
Internasjonale frivillige organisasjoner	3 080	3,9
Lokale frivillige organisasjoner	1 500	1,9
Norske frivillige organisasjoner	18 752	23,8
Regionale frivillige organisasjoner	1 000	1,3
Multilaterale organisasjoner ³	27 969	35,5
Totalt	78 778	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand
2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.
3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Øst-Timor fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	17 318	22,0
Nødhjelp og annet uspesifisert	-1 242	-1,6
Miljø og energi	17 946	22,8
Godt styresett	25 430	32,3
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	19 325	24,5
Totalt	78 778	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand